

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-340-26>

УДК 658.15

ПАНЧЕНКО Володимир

Льотна академія Національного авіаційного університету

<https://orcid.org/0000-0003-0953-7752>

ПАНЧЕНКО Оксана

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

<https://orcid.org/000-0002-6608-4783>e-mail: op_panchenko@ukr.net

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У статті визначено необхідність та наслідки забезпечення економічної безпеки для суб'єктів господарювання, що обумовлює дотримання базових засад розроблення та впровадження відповідного механізму. Узагальнено основні елементи механізму забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання, до яких віднесено завдання (забезпечення фінансової стійкості, зниження ризиків та загроз, захист активів і ресурсів, підвищення конкурентоспроможності, адаптація до змін у зовнішньому середовищі, розвиток кадрового потенціалу, використання інформаційно-комунікаційних технологій, дотримання норм та вимог правового регулювання), об'єкти (фінансова стабільність, ризик-менеджмент, операційна ефективність, інформаційно-аналітичний захист, кадрова політика, правова захищеність, адаптація до змін зовнішнього середовища, інноваційний розвиток), принципи (системність, комплексність, адаптивність, безперервність, економічна доцільність, превентивність, відповідальність та контроль, правова відповідальність, інформаційна захищеність, партнерство та взаємодія), інструменти (фінансово-економічний, організаційно-управлінський, нормативно-правовий, інтелектуально-кадровий, інформаційно-аналітичний, технологічний та технічний, маркетинговий, інвестиційно-інноваційний, соціально-корпоративний, логістичний).

Ключові слова: економічна безпека, суб'єкт господарювання, механізм, підприємницька діяльність, ризики, загрози, розвиток, забезпечення, менеджмент.

PANCHENKO Volodymyr

Flight Academy of the National Aviation University

PANCHENKO Oksana

Central Ukrainian State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko

CONCEPTUAL PRINCIPLES OF THE MECHANISM FOR ENSURING ECONOMIC SECURITY OF ECONOMIC ENTITIES

The article defines the necessity and consequences of ensuring economic security for business entities, which necessitates compliance with the basic principles of developing and implementing the appropriate mechanism. It is emphasized that the development and implementation of economic security mechanisms is the basic approach on the basis of which the management of business entities is able to organize all measures to ensure it. At the same time, the mechanism for ensuring the economic security of a business entity must take into account the entire set of prerequisites that can both hinder and stimulate an increase in the pace of its progress. The main elements of the mechanism for ensuring the economic security of a business entity are summarized, which include tasks (ensuring financial stability, reducing risks and threats, protecting assets and resources, increasing competitiveness, adapting to changes in the external environment, developing human resources, using information and communication technologies, complying with the norms and requirements of legal regulation), objects (financial stability, risk management, operational efficiency, information and analytical protection, personnel policy, legal security, adapting to changes in the external environment, innovative development), principles (systematicity, complexity, adaptability, continuity, economic feasibility, prevention, responsibility and control, legal responsibility, information security, partnership and interaction), tools (financial and economic, organizational and managerial, regulatory and legal, intellectual and personnel, information and analytical, technological and technical, marketing, investment and innovation, social and corporate, logistics). It is concluded that compliance with the basic provisions in the process of choosing and implementing an economic security mechanism will ensure not only a reduction in risks and threats, but also the creation of favorable conditions for the sustainable development of business entities in the long term.

Key words: economic security, business entity, mechanism, entrepreneurial activity, risks, threats, development, provision, management.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Стабільне функціонування та розвиток суб'єктів господарювання потребує врахування численної кількості факторів, і для адаптації до їх впливу та забезпечення достатнього рівня економічної безпеки має бути розроблений комплекс заходів відповідно до ключових напрямів діяльності. Втім, про ефективність та досягнення поставлених завдань можна стверджувати лише у тому випадку, якщо процеси мали системний характер, відбувалися взаємозв'язано та були інтегровані в загальну стратегію розвитку суб'єкта господарювання. Саме сформованість концептуального базису та орієнтація на нього дозволяють отримати очікувані результати, забезпечуючи комплексний підхід до управління економічною безпекою суб'єкта господарювання.

Вважаємо, що розроблення та реалізація механізмів економічної безпеки є тим базовим підходом, на основі якого менеджмент суб'єктів господарювання здатний організувати всі заходи її забезпечення. При цьому потрібно враховувати, що економічна безпека суб'єктів господарювання не є статичним поняттям, а потребує постійної адаптації та вдосконалення відповідно до нових викликів і загроз. Відтак успішна реалізація механізмів економічної безпеки сприяє підвищенню ефективності управління, зниженню ризиків та забезпеченню сталого розвитку суб'єктів господарювання в довгостроковій перспективі.

Більше того, економічна безпека є не лише засобом захисту суб'єкта господарювання від зовнішніх та внутрішніх загроз, а й важливим фактором його стабільного та стійкого розвитку. Окрім цього, економічна безпека формує передумови для ефективного функціонування, підтримання фінансової стабільності та підвищення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання. Відповідно, механізм забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання має враховувати всю сукупність передумов, що можуть як перешкоджати, так і стимулювати підвищення темпів його розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання економічної безпеки вивчається в багатьох наукових дослідженнях, оскільки є важливою складовою стійкого розвитку держави, ринку, регіону, суб'єкта господарювання тощо. Беручи до уваги аспекти здійснення підприємницької діяльності, економічна безпека охоплює широкий спектр факторів, що впливають на стабільність, конкурентоспроможність та довгострокову ефективність суб'єктів господарювання. В цілому забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання повинно здійснюватися системно та за чіткими механізмами, які охоплюють поелементно всі ключові аспекти його діяльності. Такий підхід дозволяє не лише вчасно ідентифікувати потенційні ризики і загрози, а й ефективно реагувати на них, мінімізуючи негативний вплив зовнішніх і внутрішніх тенденцій (факторів, невизначеностей). Відповідний висновок зроблено на основі досліджень праць таких науковців, як В. Алещенко [2, с. 30–34], Я. Березівський [5, с. 49–55], С. Богдан [4], Т. Васильців [1, с. 22–30; 5, с. 49–55], Т. Гвініашвілі [2, с. 30–34], Т. Гринько [2, с. 30–34], І. Драган [12, с. 17–37], О. Іляш [12, с. 17–37], Т. Каткова [3, с. 190–196], Р. Клісніченко [12, с. 17–37], Ю. Кравчик [3, с. 190–196], В. Краєвський [4], М. Куницька-Іляш [1, с. 22–30], Р. Лупак [1, с. 22–30; 5, с. 49–55; 12, с. 17–37], Н. Наконечна [1, с. 22–30], Д. Обертан [3, с. 101–1136], М. Писаревський [3, с. 20–25], О. Рудковський [5, с. 49–55], Т. Сабєцька [8, с. 118–123; 9, с. 49–54], В. Сабєцький [9, с. 49–54], О. Свидло [11, с. 51–58], О. Сосновська [11, с. 51–58], М. Татар [11, с. 51–58] та ін.

Попри сформованість базисних положень вибору механізмів забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання, існує потреба в їх постійному вдосконаленні та адаптації до сучасних економічних умов. Динамічний розвиток глобальних ринків, технологічні зміни, геополітичні ризики, трансформація бізнес-моделей та інші тенденції ініціюють необхідність розширення інструментарію управління ризиками та підвищення рівня стійкості суб'єктів господарювання до зовнішніх і внутрішніх загроз. Таким чином постійно актуалізується питання оновлення концептуальних засад механізму забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Відомо, що механізм охоплює численну кількість елементів (об'єктів та суб'єктів, принципів, інструментів, засобів, заходів тощо), які через взаємозв'язки покликані вирішувати різні завдання. У контексті забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання вибір механізму та його елементів має насамперед враховувати базові положення, які визначають ефективність його реалізації. Зокрема, менеджмент суб'єктів господарювання має дотримуватися системного підходу до вибору відповідного механізму, адже економічна безпека повинна інтегруватися в загальну стратегію та охоплювати всі аспекти підприємницької діяльності, включаючи різні складові безпеки. Важливо, щоб механізм мав можливість швидко змінюватися відповідно до динаміки зовнішнього середовища, макроекономічних змін та внутрішніх потреб суб'єкта господарювання. Відтак дотримання базових положень у процесі вибору та реалізації механізму економічної безпеки забезпечить не лише зниження ризиків та загроз, а й створення сприятливих умов для сталого розвитку суб'єктів господарювання в довгостроковій перспективі.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є наукове обґрунтування концептуальних засад механізму забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Відомо, що мета забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання полягає в гарантуванні його стабільного та максимально ефективного функціонування, забезпеченні конкурентоспроможності, стійкості та розвитку в умовах динамічного середовища. Це особливо важливо в контексті сучасної економіки, яка характеризується високим рівнем невизначеності, інтенсивною конкуренцією та зростаючим впливом глобальних факторів. Тому менеджменту суб'єкта господарювання необхідно чітко визначити коло завдань,

які мають бути вирішені, щоб механізм забезпечення економічної безпеки мав повноцінну цілісність та досягнув поставленої мети.

З огляду на динамізм підприємницької діяльності та високу невизначеність і ризиковість, до завдань механізму забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання слід віднести такі: (1) забезпечення фінансової стійкості (впровадження контролю за ліквідністю, рентабельністю, борговим навантаженням та оптимізацією витрат), (2) зниження ризиків та загроз (налагодження ідентифікації, аналізу та управління факторами, які можуть негативно впливати на діяльність суб'єкта), (3) захист активів і ресурсів (збереження матеріальних, фінансових, інформаційних та людських ресурсів, їх раціональне використання), (4) підвищення конкурентоспроможності (розробка стратегій розвитку, впровадження інновацій, оптимізація бізнес-процесів), (5) адаптація до змін у зовнішньому середовищі (гнучкість у реагуванні на ринкові, економічні, політичні та інші виклики), (6) розвиток кадрового потенціалу (формування команди висококваліфікованих спеціалістів, що сприяє ефективному управлінню та безпеці), (7) використання інформаційних технологій (запровадження цифрових рішень для аналізу, прогнозування та прийняття управлінських рішень), (8) дотримання правового регулювання (виконання вимог законодавства, уникнення штрафних санкцій та юридичних ризиків і загроз).

Ключовим елементом механізму забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання є об'єкти, які безпосередньо або опосередковано впливають на його стабільність та стійкість, темпи динамічного і конкурентного розвитку. Обґрунтовуючи важливість посилення контролю за грошовими потоками, ліквідністю, рівнем боргового навантаження та фінансовими ризиками і загрозами, забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання має враховувати необхідність уникнення кризових ситуацій та підвищення інвестиційної привабливості. Також важливим є виявлення, оцінювання та мінімізація ризиків і загроз, які можуть виникнути через макроекономічні зміни, конкурентний тиск, правові чи технологічні чинники.

Примітно, що об'єкти механізму забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання охоплюють процеси оптимізації виробничих і бізнес-процесів, впровадження сучасних методів управління ресурсами, що сприяє зниженню витрат та підвищенню продуктивності. Поряд із цим для менеджменту суб'єктів господарювання пріоритетне значення має захист конфіденційної інформації, комерційної таємниці, персональних даних, що запобігає втратам і шахрайству.

В умовах посилення ризиків втрати кваліфікованих кадрів вагомий вплив на забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання має формування професійного та мотивованого колективу, розвиток компетенцій працівників і створення сприятливих умов праці. Тут також потрібно враховувати фактор правової захищеності, зокрема дотримання законодавчих норм, регулювання договірних відносин, запобігання юридичним ризикам та конфліктним ситуаціям.

Також для суб'єктів господарювання досить складними завданнями є адаптація до змін зовнішнього середовища, посилення інноваційного розвитку тощо, що потребує розроблення стратегій гнучкого реагування на зміни ринкової кон'юнктури, впровадження нових технологій, модернізації виробничих потужностей, цифровізації управлінських процесів.

Фундаментальне значення для забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання має вибір керівного підходу, який визначає основні правила, методи та механізми підтримки стабільного розвитку, захисту активів, ресурсів і конкурентних позицій у динамічному ринковому середовищі. Йдеться про дотримання принципів, що забезпечують здатність менеджменту суб'єкта господарювання ефективно управляти ризиками та загрозами, мінімізувати можливі втрати та забезпечувати довгострокову конкурентоспроможність у динамічних ринкових умовах.

Вважаємо, що при забезпеченні економічної безпеки суб'єкти господарювання мають дотримуватися підходу, згідно з яким прийняття та реалізація управлінських рішень відбуваються відповідно до таких принципів: (1) системність, коли необхідно охоплювати всі аспекти підприємницької діяльності, (2) комплексність, де першочергово мають реалізовуватися заходи, які взаємопов'язані та спрямовані на одночасний захист від різних ризиків і загроз, (3) адаптивність, дотримання якого передбачає розроблення механізму, здатного до швидкої адаптації до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі, (4) безперервність, у контексті якого забезпечення економічної безпеки має відбуватися постійно та враховувати всі можливі ризики і загрози, а не лише в кризових ситуаціях, (5) економічна доцільність, де витрати на забезпечення економічної безпеки не повинні перевищувати потенційні збитки від можливих загроз, тобто повинна дотримуватися балансова ефективність, (6) превентивність, що передбачає реалізацію заходів попереджувального характеру, спрямованих на ідентифікацію та мінімізацію ризиків і загроз до їх виникнення, (7) відповідальність і контроль, у контексті яких кожен рівень управління суб'єкти господарювання має відповідати за реалізацію заходів економічної безпеки, а всі процеси повинні підлягати контролю та періодичному аудиту, (8) правова відповідність, де усі заходи повинні відповідати чинному законодавству, етичним нормам та корпоративній політиці, (9) інформаційна захищеність, дотримання якої передбачає забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності критично важливої інформації, (10) партнерство та взаємодія, згідно з яким суб'єкт господарювання має співпрацювати з державними органами, фінансовими установами, страховими компаніями та іншими суб'єктами для підвищення рівня своєї економічної безпеки.

Іншим важливим базисним елементом механізму забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання слід розглядати інструменти (засоби, заходи), які спрямовані на виявлення, оцінювання, запобігання та нейтралізацію ризиків і загроз, що можуть впливати на стабільність і розвиток. Якщо йдеться про фінансово-економічну складову, менеджменту суб'єкта господарювання доцільно посилити якість управління ліквідністю та фінансовими потоками, диверсифікацію джерел фінансування, оптимізацію витрат і ресурсів, використання страхових механізмів для зниження фінансових ризиків та загроз, аналітику фінансових показників і прогнозування кризових ситуацій. Вагоме значення у забезпеченні економічної безпеки суб'єкта господарювання має організаційно-управлінський інструментарій, що передбачає розроблення стратегічних планів розвитку, системи внутрішнього контролю та аудиту, моделі антикризового управління, системи правил корпоративної культури та норм підвищення відповідальності персоналу.

Як уже наголошувалося, суб'єкт господарювання має активно використовувати правові інструменти, щоб у достатній мірі забезпечити власний економічний захист та реалізовувати інтереси без порушення норм і законів. Відтак пріоритетне значення мають засоби та заходи, що передбачають юридичний супровід господарської діяльності, захист прав інтелектуальної власності, дотримання вимог законодавства у сфері економічної безпеки, використання договірних механізмів для зниження ризиків співпраці з контрагентами, здійснення якісного управління правовими ризиками та вирішення конфліктів.

Відомо, що персонал є головним ресурсом, який формує конкурентні переваги, забезпечує стійкість бізнесу та адаптацію до змін зовнішнього середовища. У сучасних умовах економічних криз, глобалізації ринків, цифрової трансформації та зростання ризиків шахрайства й інформаційних загроз ефективно управління людськими ресурсами стає стратегічним фактором для довгострокового успіху, а відтак – повноцінного забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання. Вважаємо, що вирішення таких завдань можливе через реалізацію інструментарію, як-от підбір, навчання та розвиток персоналу; запровадження системи мотивації та стимулювання високопродуктивної праці; контроль за лояльністю персоналу та запобігання витоку конфіденційної інформації; формування кадрового резерву та забезпечення стабільності управлінської команди.

Невід'ємною складовою механізму забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання є інформаційно-аналітичні інструменти, оскільки вони дозволяють своєчасно ідентифікувати ризики, аналізувати зовнішнє та внутрішнє середовище, прогнозувати загрози та ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення. В умовах глобалізації, цифрової трансформації та зростання конкурентної боротьби роль інформаційно-аналітичних технологій значно зросла. Таким чином, посилюється актуальність впровадження такого інформаційно-аналітичного інструментарію, як система збору та аналізу інформації про ринок, конкурентів, клієнтів; використання інформаційних технологій для моніторингу фінансових і економічних показників; захист інформаційних систем від кібератак та несанкціонованого доступу; впровадження сучасних методів аналізу ризиків.

Поряд з інформаційно-аналітичними інструментами технологічні та технічні засоби відіграють ключову роль у забезпеченні економічної безпеки суб'єкта господарювання. Завдяки інформаційно-аналітичним інструментам суб'єкти господарювання здатні оптимізувати виробничі процеси, підвищити рівень кібербезпеки, автоматизувати управління ризиками та зменшити залежність від людського фактора. Досвід багатьох високотехнологічних компаній підтверджує як високу результативність, так і необхідність автоматизації бізнес-процесів, використання інноваційних технологій, посилення контролю за якістю продукції та дотримання технологічних стандартів, а також впровадження системи управління ризиками на основі сучасних IT-рішень.

Загалом забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання передбачає використання різноманітних інструментів, які дозволяють знизити ризики, підвищити ефективність бізнес-процесів та адаптувати підприємницьку діяльність до змінюваних економічних умов. Окрім зазначених, пріоритетне значення мають також маркетингові, інвестиційно-інноваційні, соціально-корпоративні та логістичні інструменти. Кожен з них виконує свою специфічну функцію, сприяючи стабільності та розвитку бізнесу. Так, комбінація цих інструментів є потужним механізмом, який дозволяє суб'єктам господарювання не лише ефективно адаптуватися до змін у бізнес-середовищі, а й створювати синергію між різними аспектами підприємницької діяльності. Завдяки маркетинговим інструментам суб'єкт господарювання може швидко реагувати на зміни в попиті та ринкових трендах, використовуючи інвестиційно-інноваційні засоби для впровадження новітніх технологій та продуктів, що підвищують його конкурентоспроможність та темпи динамічного розвитку. Натомість логістичні інструменти допомагають знижувати витрати на транспортування та зберігання, одночасно забезпечуючи вчасну доставку товарів, що особливо важливо для підтримки належного рівня обслуговування клієнтів. У свою чергу, соціально-корпоративні інструменти створюють позитивний імідж суб'єкта господарювання, підвищуючи його репутацію серед споживачів та партнерів. Такий підхід забезпечує не лише зниження фінансових та операційних ризиків, але й допомагає в адаптації до змін кліматичних умов, нових нормативно-правових вимог або соціальних тенденцій, що в свою чергу збільшує стабільність суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі.

Таким чином, кожен з елементів механізму забезпечення економічної безпеки відіграє ключову роль у стабільному розвитку, сприяє адаптації до ринкових змін та запобігає потенційним ризикам і загрозам

суб'єкта господарювання. Відповідно, на рис. 1 узагальнено базисні елементи (завдання, об'єкти, принципи, інструменти) механізму забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання.

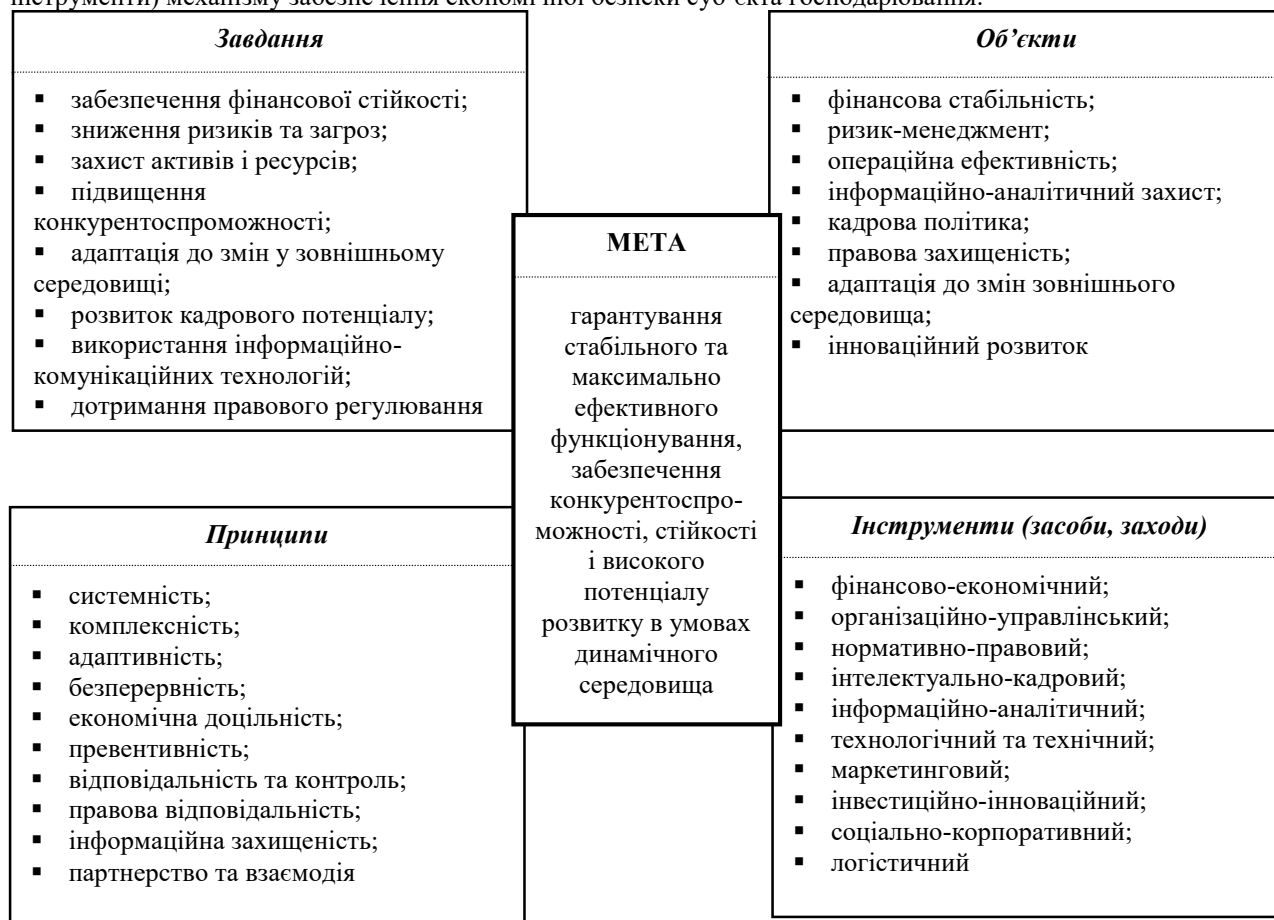

Рис. 1. Базисні елементи механізму забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Економічна безпека є ключовим чинником для забезпечення стабільності та розвитку суб'єкта господарювання. Для досягнення повноцінного забезпечення економічної безпеки необхідно розробити багатогранний механізм, який враховує різні аспекти функціонування та розвитку, а також гнучко адаптується до змін зовнішніх і внутрішніх факторів. Відтак першочергово потрібно сформувати базисні елементи (завдання, об'єкти, принципи, інструменти) механізму забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання, від яких залежатиме ефективність всього процесу управління підприємницькою діяльністю.

Перспективи подальших досліджень концептуальних засад механізму забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання можуть охоплювати кілька важливих напрямків. Зокрема, вважаємо актуальним визначити взаємозв'язок між суб'єктами господарювання і державними органами для ефективного управління економічними загрозами та забезпечення стабільності на ринку.

Література

1. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Куницька-Іляш М. В., Наконечна Н. В. Економічна безпека суб'єктів господарювання та держави: аспект гарантування фінансово-економічної безпеки пріоритетних галузей національної економіки України. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2023. № (37). С. 22–30.
2. Гринько Т. В., Гвініашвілі Т. З., Алещенко В. І. Стратегічне управління як елемент організаційно-економічного механізму забезпечення економічної стійкості підприємства. Економіка та держава. 2021. № 12. С. 30–34.
3. Кравчик Ю. В., Каткова Т. І. Управлінсько-технологічні рішення в сфері забезпечення економічної безпеки підприємства. Development Service Industry Management. 2025. № 1. С. 190–196.
4. Краєвський В. М., Богдан С. В. Економічна безпека як об'єкт управління в обліково-аналітичній системі аграрного бізнесу. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». 2023. № 5. URL : <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2023/5/8905>

5. Лупак Р. Л., Васильців Т. Г., Рудковський О. В., Березівський Я. П. Проблемні аспекти, пріоритети та засоби зміцнення фінансово-економічної безпеки суб'єктів малого підприємництва в Україні. Підприємництво і торгівля. 2021. Вип. 28. С. 49–55.
6. Обертан Д. В. напрями удосконалення організаційно-економічного механізму формування економічної безпеки управління підприємств. Наукові записки. Серія «Економічні науки». 2017. № 2-(55). С. 101–113.
7. Писаревський М. І. Теоретичні основи формування сутності поняття «забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах рейдерства». Бізнес Інформ. 2017. №. 5 (472). С. 20–25.
8. Сабецька Т. І. Особливості формування організаційно-економічного механізму забезпечення економічної безпеки сучасного підприємства. Бізнес-навігатор. 2019. №3-1 (52). С. 118–123.
9. Сабецька Т. І., Сабецький В. Б. Теоретичні засади стратегічного планування економічної безпеки підприємства. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2019. Т. 24. № 2(75). С. 49–54.
10. Сосновська О. О. Методологічний базис управління економічною безпекою підприємства. Проблеми економіки. 2020. №1 (43). С. 190–196.
11. Татар М., Свидло О. Формування стратегії економічної безпеки суб'єктів господарювання в умовах рейдерства. Mechanism of an Economic Regulation. 2024. № 1(103). С. 51–58.
12. Ilyash O., Lupak R., Dzhadan I., Kolishenko R. Assessing structural components of investment and innovation provision of economic security in the basic types of economic activity. Journal of Economy Culture and Society. 2021. Issue 63. P. 17–37.

References

1. Vasylytsiv, T. G., Lupak, R. L., Kunitska-Ilyash, M. V., Nakonechna, N. V. (2023). Economic security of business entities and the state: an aspect of guaranteeing the financial and economic security of priority sectors of the national economy of Ukraine. Scientific notes of the Lviv University of Business and Law. no. (37). P. 22–30.
2. Hrynko, T. V., Gviniashvili, T. Z., Aleshchenko, V. I. (2021). Strategic management as an element of the organizational and economic mechanism for ensuring the economic stability of an enterprise. Economy and State. no. 12. P. 30–34.
3. Kravchik, Yu. V., Katkova, T. I. (2025). Management and technological solutions in the field of ensuring the economic security of an enterprise. Development Service Industry Management. no. 1. P. 190–196.
4. Kraevsky, V. M., Bogdan, S. V. (2023). Economic security as an object of management in the accounting and analytical system of agrarian business. International scientific journal «Internauka». Series: «Economic Sciences». no. 5. URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2023/5/8905>
5. Lupak, R. L., Vasylytsiv, T. G., Rudkovsky, O. V., Berezovsky, Ya. P. (2021). Problem aspects, priorities and means of strengthening the financial and economic security of small business entities in Ukraine. Entrepreneurship and Trade. Issue 28. P. 49–55.
6. Obertan, D. V. (2017). Directions for improving the organizational and economic mechanism for forming the economic security of enterprise management. Scientific notes. Series «Economic Sciences». no. 2-(55). P. 101–113.
7. Pisarevskiy, M. I. (2017). Theoretical foundations of the formation of the essence of the concept of «ensuring the economic security of an enterprise in conditions of raiding». Business Inform. no. 5 (472). P. 20–25.
8. Sabetska, T. I. (2019). Peculiarities of the formation of the organizational and economic mechanism for ensuring the economic security of a modern enterprise. Business Navigator. no. 3-1 (52). P. 118–123.
9. Sabetska, T. I., Sabetskyi, V. B. (2019). Theoretical principles of strategic planning of the economic security of an enterprise. Bulletin of the Odessa National University. Series: Economics. Vol. 24. No. 2(75). P. 49–54.
10. Sosnovska, O. O. (2020). Methodological basis of managing the economic security of an enterprise. Problems of economy. no. 1 (43). P. 190–196.
11. Tatar, M., Svydlo, O. (2024). Formation of a strategy for the economic security of economic entities in the context of raiding. Mechanism of an Economic Regulation. no. 1(103). P. 51–58.
12. Ilyash, O., Lupak, R., Dzhadan, I., Kolishenko, R. (2021). Assessing structural components of investment and innovation provision of economic security in the basic types of economic activity. Journal of Economy Culture and Society. Issue 63. P. 17–37.